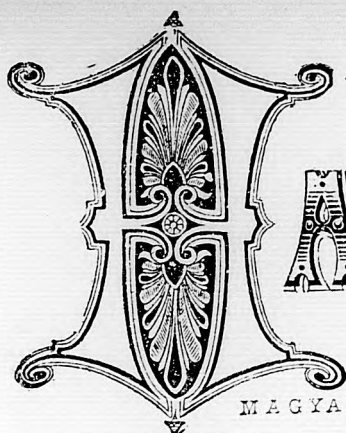

Budapest, 1882. Március 19.

9. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZETÉNEK
HETISZEMLÉJE.

SZAKSZERKESZTŐK:

AGGHÁZY KÁROLY ÉS ERNEY JÓZSEF.

FELFŐLŐS SZERKESZTŐ:

KACZIÁNY GÉZA.

Szerkesztőség: váci-utca 24. sz.
Kiadó hivatal: váci-utca 9. sz. a
„Harmonia” társulat zeneműkeres-
kedése.

Előfizetési árak:

Egész évre	6 ft
Félévre	3 ft
Negyedévre	1 ft 50 kr.

Az idegen elem.

E b. lapok utóbbi számában örömmel olvastuk, hogy a budapesti zeneintézetek egyesítésének s államosításának Pázmándy D. által az országgyűlésen megpendített eszméjét a „Harmonia” magyar zene-művészek társasága is magáévá tette, s felkarolta, igen helyesen ismer-
vén fel, hogy egyedül ez uton lehetséges egy részt nemzetünknel a zenei művelődésnek, más részt a magyar zene klasszikus kiművelésének érvényt szerezni.

Mindenesetre e kettő a főcél. Hogy a zene egyik leghatásosabb factora a közművelődésnek azt ma már minden okos ember tudja. S ha a nemzeti közművelődés országos ügy, tényezői ügyének is országosnak kell lenni.

Én ehelyütt gyakorlati szempontból akarom a tárgyat röviden megvilágítani.

A zene művelése, szellem- és kelélynemesítő hatása mellett, még nem épen utolsó kenyérkereseti forrás is egyszersmind. S nálunk a proletáriátus aggasztó mérvű szaporodása mellett, e körülmény megfonto-
lásra méltó.

Igaz, hogy nálunk még nem valami fényes állás a muzikus-
ság, de még is tetemesen jobb sok alárendelt hivatalnál, hol a
tömérdek végzett (?) iskola jutálnál, naphosszat kell kormölni; —

kit a bizottság a felvételek eszközzésével megbízott, eddigelé mintegy 100 areképet készített el. Az album 150 areképre van tervezve s mindenik lapon két arekép lesz. Az első lapra Munkácsy és neje areképei jönnek, utána következnek a rendező bizottság tagjai, a művészek s végül a többi résztvevők.

: A kasszeli képzőművészeti akadémia egyik legkiválóbb tanárát veszté el A u b e l Károlyban, ki a minap hunyt el 84 éves korában. — Fiatalabb éveiben mint festő is többször aratott sikert.

La Hongrie à l'Etranger.

(Redigée par A. B á n f i).

Le 1-er courant a eu lieu le premier concert de la seconde série des Concerts philharmoniques sous la direction de Mr. A l e x a n d r e E r k e l. Ce concert a exercé sur nous un triple charme en ce sens que premièrement, nous avons eu les primeurs d'une nouveauté, secondement nous avons fait la connaissance d'un jeune auteur anglais qui a dirigé lui-même son oeuvre, enfin troisièmement Mr. T h é o d o r e L e s c h e t i t z k y nous a de nouveau charmé de sa présence. La nouveauté a pour compositeur Mr. F r é d é r i c C o w e n, un jeune anglais de 30 ans, déjà fort estimé comme compositeur et directeur. Son oeuvre récente „la Symphonie scandinave“ (en d o mineur) que nous nenons d'entendre, a su acquérir, aussi bien en Augleterre qu'à Vienne où elles a été executée sous la direction de Hans Richter, un succès éclatant.

Dans cette symphonie nous ne trouvons rien de recherché, la mélodie et suave et coulante. Il y évite avec soin toute emphase et surcharge. La clareté, la tranquillité, le charme, et le naturel sont les qualités de cette musique. Comme directeur, Cowen possède beaucoup d'énergie et une tranquillité classique imperturbable, unis à une modestie charmante et naturelle.

Quant à Mr. L e s c h e t i t z k y, une ancienne connaissance pour nous, il est incontestablement parmi tous les pianistes celui qui à le plus de rythme spirituel. Il a joué le concert (en d o mineur) de St. Saëns avec une précision d'expression admirable dans l'exposition, qu'on ne saurait trouver que rarement chez tous les pianistes connus de nos jours.

Pour le prochain Concert philharmonique, on nous annonce l'éminent violoncelliste G r ü t z m a c h e r de Drèdse. Qu'il soit le bienvenu !

*

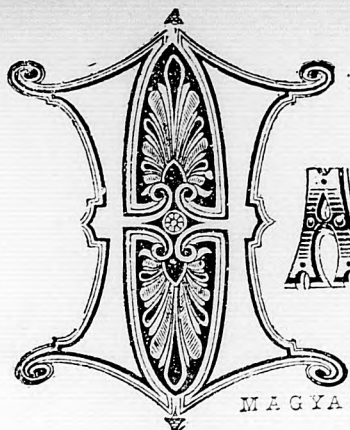
Mdme Passy-Cornet, le nouveau professeur du Conservatoire du théâtre national, avait organisé avec ses élèves le 3 courant, une soirée musicale. La grande salle de l'Académie de musique était comble, c'est à dire une réunion complète d'élégantes et jolies femmes. Frais visages, sourires charmants et regards plus vifs que perles et diamants.

Quant au concert en lui-même, comme il n'y a que quelques mois que Mdme Passy-Cornet fonctionne en qualité de professeur, et qu'en outre nous connaissons déjà la capacité de la plupart de ses élèves de longue date, nous croyons mieux faire de réserver notre jugement pour l'avenir. Cependant nous devons mentionner ici que la plupart des élèves n'ont pas encore acquis la perfection voulue pour se présenter devant le public, mais néanmoins, il y a avec des voix flexibles. De relativement bon, nous n'avons entendu que les dames T a l e r o, S u s c h n y, B e t t e r et W a c h t e l, dont les deux dernières surtout, déjà connues du public, ont montré le plus de routine.

Kiadó tulajdonos: a „HARMONIA“ magyar zeneművészek részvénytársulata.

Budapest, 1882. Március 19.

9. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZETÉNEK
HETISZEMLÉJE.

SZAKSZERKESZTŐK:

AGGHÁZY KÁROLY ÉS ERNEY JÓZSEF.

FELÜLŐS SZERKESZTŐ:

KACZIÁNY GÉZA.

Szerkesztőség: váczai-utca 24. sz.
Kiadó hivatal: váczai-utca 3. sz. a
„Harmonia” társulat zenéműkerek-
kedése.

Előfizetési árak:

Egész évre	6 frt
Félévre	3 frt
Negyedévre	1 frt 50 kr.

Az idegen elem.

E b. lapok utóbbi számában örömmel olvastuk, hogy a budapesti zeneintézetek egyesítésének s államosításának Pázmándy D. által az országgyűlésen megpendített eszméjét a „Harmonia” magyar zene-művészek társasága is magáévá tette, s felkarolta, igen helyesen ismer-
vén fel, hogy egyedül ez uton lehetséges egy részt nemzetünknel a zenei művelődésnek, más részt a magyar zene klasszikus kiművelésének érvényt szerezni.

Mindenesetre e kettő a főcél. Hogy a zene egyik leghathatósabb factora a közművelődésnek azt ma már minden okos ember tudja. S ha a nemzeti közművelődés országos ügy, tényezői ügyének is országosnak kell lenni.

Én ehelyütt gyakorlati szempontból akarom a tárgyat röviden megvilágítani.

A zene művelése, szellem- és keletlynemesítő hatása mellett, még nem épen utolsó kenyérkereseti forrás is egyszersmind. S nálunk a proletáriátus aggasztó mérvű szaporodása mellett, e körülmény megfonto-
lásra méltó.

Igaz, hogy nálunk még nem valami fényes állás a muzsikusa-
ság, de még is tetemesen jobb sok alárendelt hivatalnál, hol a
tömérdek végzett (?) iskola jutalmául, naphosszat kell körmöl-
ni; —

s annyira kényelmes, hogy más foglalkozás mellett, mint mellékkereseti forrás, a jövedelem szaporításához tiszteségesen járul, s a mellett a hivatott zenésznek még szellemi élvezet is nyújt. Aztán ki tudja? . . . Ismerek egy úri embert ki mint ex-katona-pék egy városban megtelepedve, az ottani templomi zenekarba klárinétosnak állt be, s annyi kiflit klárinétozott el, hogy ma gazdag háziúr s jól nevelt gyermekei kitűnő helyzetben vannak. Ő maga pedig még mindig fújja nagy buzgón a klárinétot vasárnaponként a kóruson évi 200 forintért.

De lássunk egy kis statisztika-félét. A magyar birodalomban legalább hatvan oly város vagy on hol templomi zenekar áll fön Ha ezek tagjainak számát legalsó számítás szerint egyenkint 15 főre tesszük, s ehhez színházaink zenekarát, s a minden városban, sőt falukon is feles számmal található zongoramestereket is odaszámítjuk, bátran 300 0-re tehetjük azok számát, kik hazánkban zenetanítással és zenéléssel keresik kenyerüket. Már most csak körül kell tekintenünk, s könnyen meggyőződhetünk, hogy ez exprofesso muzsikuskok legnagyobb része — idegen, főképcse h; s a magyar elem alig tesz bennök 1 - 2°/_o-ot. Hogy ez idegen úri emberek nemcsak nem művelői, de többnyire kontárai — ha nem ellenségei — a magyar zenének: ismeretes dolog. Pedig épen e kis városi zenekaroknak állana hivatásában, az egyháziak mellett a világi klasszikus zeneművek ismertetése által is hatni közönségük szellemi művelődésére, sőt saját jól felfogott érdekek is utalná őket a magyar zene kultiválására.

Az ok szembetűnőleg egyedül abban rejlik mert hazánkban a rendszeres zenetanítás intézményének országos felkarolása még mindig a jámbor óhajások közé tartozik. Pedig bátran merjük állítani, hogy zenehajlam tekintetében a magyar egy nemzetnél, még a hírhedett csehknél sem áll hátrább. Bizonyítja ezt egyebek közt azon körülmény, hogy más nemzeteknél találunk ugyan kótafalót eleget, de naturalistát, kik oly mesterileg kezeljék a társas életben szokásosabb hangszereket: a zongorát, hegedűt, gordonkát, fuvolát stb — egy nép sem képes annyit felmutatni, mint a magyar.

Az országos zeneakadémiának s általán a rendszeres zenetanítás felett való országos intézkedésnek egyik figyelmen kívül nem hagyható gyakorlati célja tehát az is volna: hogy itt se engedjük át a tért idegeneknek, hanem magunk foglaljuk el azt.

Szabó Ignác,
egri főgymn. tanár.

A külföld zenevilága.

(Saját levelezőinktől.)

P á r i s, márcz. 6.

Pasdeloup február 24-ikén tartott hangverseny fő vonzerejét Augusta Holmes kisasszony *les Argonautes* című lyrikus drámája képezte Talazac ur. Brunet-Laflour, Panchioni Caron asszonyok és vegyes kar által énekelve. Ezen mű elvitázhatlan szépségű jeleneteket tartalmaz, melyek kiváló művészi tehetségre vallanak

A legutóbbi hangverseny Wagner három stylusából volt összeállítva: Rienzi, Lohengrin és Tristan részletei képezték a műsort. Azután Sivori ur játszta Mendelssohn hangversenyét nagy tetszéssel.

Colonne márcz. 5-iki hangversenyén Berlioz „*Damnation de Faust*” művét adta elő 30-adszor. Az előadásban a kitünő zenekar valamint a közreműködő szolisták Stephanie Lawers és Brun kisasszonyok arattak babért.

Lamoreux karnagy hangversenyében Joncières-nek új szimfoniáját adta elő a zenekar. Czime ezen műnek „A tenger.” Joncières-t a magyar közönség előnyösen ismeri már s így fölösleges említenem, hogy ezen legutóbbi műve is magán hordja a tehetség bélyegét. Annál kevesbé tetszett Frank Caesar szintén első előadást élt szimfonisztikus műve. A következő hangversenyben a mi közönségünk előtt eddig ismeretlen zeneszerző műve fog előadatni. Ez Goldmark Károly „*Sakuntala*” nyitánya. Lamoreux karnagy látván azon sikereket, melyeket Hubay ur Goldmark hegedű hangversenyével filharmonikusainknál elért, elhatározta magát végre, hogy e magyar születésű szerzőt egyik nagyobb művében a párisi közönségnek bemutatja. Mindannyian kíváncsian várjuk az eseményt. Röviden arról értesítem még, hogy szegény Lalo balletje a nagy operában megbukott, mi a zenészvilágban őszinte sajnálkozást kelt, mert Lalot mint embert mindenki becsüli.

Alfréd Bocq.

A „*Monde musicale*” szerkesztője.

L o n d o n, márc 5.

Eltagadhatlan hogy az angol ember mindenre inkább termett, mint a zenére. S ha alkalmasabb is volna arra, a zene művelése és tanítása a lehető legelhanyagoltabb dolog itt és a vidéken egyaránt. Kereskedelem és politika; ez a fő, azt lehet méltán csodálnunk, hogy a zene iránt oly kevés fogékonysággal bíró nemzetnek oly csodás gazdagságu költészete van mégis.

A zenei oktatás hiánya égető szükségé tette egy nagyobb szabásu zenei iskola létesítését, s úgy látszik ez év van hivatva e nagyobb zenei akademiát vagy zenedét megteremteni, mert Angolország összes művészi és előkelő társadalmi köreiből erre vonatkozó mozgalom indult meg, mely mind nagyobb hullámokat vet. A kezdeményezés magából a királyi házból indult ki, az edinburghi herczeg indítá meg az egészet s pártfogásába vette a walesi herczeg, ki a leendő „királyi zene-iskola” hiveit magába a királyi palotába hívta meg meetingre.

Ily kezdeményezés és támogatás után bizonyos, hogy a legujabb zeneakademia a legelsőik egyike leend, úgy tervezetének nagyszerűségét mint tanárainak tekintélyét illetőleg. Bizonyára lesz gondja a trónörökösnek, hogy Európa legkiválóbb zeneművészei közül válasszon tanárokat, s hogy ha az intézet létesítése közadakozás útján történik, rengeteg összeg gyűljön be a létesítésre.

Az angolok nem hiába gyakorlati emberek, előbb minden körülményt alaposan meghánynak-vetnek, s csak azután határoznak, midőn már úgy a szakemberek, mint a közvélemény nyilatkozatai után a módzat mintegy közmegegyezésre jutott. Mi lenne könnyebb, mint bármely zenede vagy akademia tervét elfogadni s aláírások útján egy hónap alatt a kellő pénzt összehozni, s a másik hó elején már léteznék egy intézet. Itt azonban komolyan megfontolják, megbeszélik a dolgot, a lehető leghelyesebb módot választják és a lehető legczélszerűbbet alkotják meg.

A zenei lapok most vitáznak a kérdés felett s az eszméket kezdik tisztázni Némelyik akademiát akar, mely a felsőbb zenei tudományoknak legyen csak csarnoka s a zenetudori okleveleket ez osztogathassa az érdemeseknek. (Eddig tudvalevőleg a főpapok némelyikének volt joga ehhez.) Mások zenei kollegiumot akarnak, melyben a középfoku nevelésnél kezdődjék a hatáskör, stb. Az irányadó körök ezt természetesen figyelemmel kísérik s a hasznosabb dolgokból okulnak.

Múlt hó 6-án tartatott a Clarence Houseban az edinbourghi herczeg elnöklete alatt az alapvető értekezlet. Ott különösen az intézet létesítésének anyagi része beszéltetett meg és a közvélemény a nemzeti adakozás mellett nyilatkozott. Bővebben erről nem szándékozom megemlékezni hanem inkább jelzem az ügy jelen állását.

A leglényegesebb mozzanat jelenleg a walesi herczeg elnöklete alatt múlt szerdán tartott értekezlet, melynek, mint említém, színhelye a Palace St. James volt. A trónörökös előadta a fényes meetingnek, mely hátramaradt Angolországban a zenei tanítás és fölhitva a megjelenteket adják elő véleményeiket a megalkotandó zenei intézet iránt. Neki csak azon véleménye van, hogy ez intézet létesítsék tandijas és tandijmentes helyekkel, s hogy erre vonatkozólag a nemzet adakozásához kellene fordulni.

Az edinbourghi herczeg szóllott ezután és szavait a távollevő gyarmatokban élő testvérekhez s az Amerikában lakó angolokhoz intézte e főiskola létesítésére az ők segélyét is kikérendő Canterbury érseke, kinek mint említém, joga van zenetudorokat kreálni, az egyházi zene haladását dicsérte egy sajátos szeszélyes beszédben, míg Roseberry lord az angolok zenei képzettsége mellett tört pálczát, nem felejtván ki a példákából az ujonnan felelevenített angol dalmű „az Antverpeni festő” szerzőjét Balféot sem.

Az anyagi részt illetőleg London nagyhatalmu Lord Mayorje s a többi főpolgármester megígérte, hogy a gyűjtést megnyitják. Erre aztán elfogadtatott a walesi herczeg indítványa, a nemzet adakozását illetőleg. Gladstone miniszterelnök hálaszavazatot indítványozott a walesi herczegnek, magasztalta a királyi család érdemeit a zeneművészet emelése körül, rövid összehasonlításban mutatva meg, hogy ötven év előtt Angolország a zenét illetőleg valódi barbarizmusban leledzett. „Viktoria királynőnek

— mondá — e téren is halhatatlan érdemei vannak, s ő fensége a herczeg ezzel is bebizonyítja, hogy felséges anyjának méltó gyermeke.“ Sir S. Northcote csatlakozik Gladstone indítványához és erre az egyhangulag elfogadtatik

Most a kimondott elvek megtestesítése következik, a hatóságok és a sajtó meg fogják tenni mit ily alkalmakkor szent kötelességüknek ismernek.

Ebner Ede,

a „Weekly Review of Music“
munkatársa.

T Á R C A.

Mihalovich Ödön dalműve.

D r e z d a, márczius 13-án.

Mihalovich Ödönnek a budapesti orsz. színi tanoda igazgatójának 3 felvonásos drámai nagy dalműve „Hagbarth és Signe“ tegnap adatott először az itteni kir. udvari operaszínházban, mely a mellett, hogy egyike a legszebb színházaknak, méltán a legjobbak hirében is áll Kitünő zenekar, jeles énekesek s mindenek fölött értelmes karmesterek. tehetőséges, finom műveltségű zenészek, kik — amint ezuttal is meggyőződünk nem vélik hivatásukat az által betöltöttnek, ha a chablon-szerű próbákat vezetik s esténkint ledolgozzák pálcájokkal az illető programmot, hanem feladatuknak ismerik az időnkint feltünő talentumokat — bármily nemzetiséghez, bármelyik irányhoz tartozzanak azok. felismerni, s ez által örök hálára kötelezik a fiatal művészt éppen úgy, mint őszinte elismerését vivják ki a műértő közönségnek.

Dr. Wüllner karmester, a drezdai királyi zeneconservatorium nagyérdemű tanára volt az, ki Mihalovich dalművében felfedezte az isteni szikrát, és jöllehet az igazgatóság oly megjegyzéssel adta ki neki „Hagbarth és Signe“ vezérkönyvét bírálat végett, hogy bármit mondjon is róla, az opera nem fog előadatni (ami sok tekintetben igen jellemző és tanulságos!) Wüllner oly melegen és oly meggyőző szakértelemmel ajánlá az akkor még előtte egészen ismeretlen szerző művét elfogadásra, hogy még az intendansi előítélet is hajótörést szenvedett és a dalmű, rendkívüli gonddal betanítva, rendkívüli izléssel kiállítva és odaadó kedvvel előadva, fényes, figyelmes hallgatóság előtt csakugyan színterkerült s ami több, nagy hatást keltett. Itteni zenészek állítása szerint még soha sem történt Drezdában, hogy első mű előadásánál oly meleg tapsokat aratott, és háromszori hívásban részesült volna az opera-író, mint a hogy tegnap este történt. A német természetben fekvő higgadságot Drezdában talán hatványozza a felhalmozott műkincsek halmaza, és a műértő — legyen az festő vagy zenész, ki Raphael, Correggio Tizián Rembrandt sat. remekeivel oly otthonos, mindennapi érintkezésben áll, mint a szép százsz főváros lakói, aki e mellett bővében van oly classikus zene élvezetnek, a minőket első rangu színháza, vagy

— mondá — e téren is halhatatlan érdemei vannak, s ő fensége a herczeg ezzel is bebizonyítja, hogy felséges anyjának méltó gyermeke.“ Sir S. Northcote csatlakozik Gladstone indítványához és erre az egyhangulag elfogadtatik

Most a kimondott elvek megtestesítése következik, a hatóságok és a sajtó meg fogják tenni mit ily alkalmakkor szent kötelességüknek ismernek.

Ebner Ede,

a „Weekly Review of Music“
munkatársa.

T Á R C A.

Mihalovich Ödön dalműve.

D r e z d a, márczius 13-án.

Mihalovich Ödönnek a budapesti orsz. színi tanoda igazgatójának 3 felvonásos drámai nagy dalműve „Hagbarth és Signe“ tegnap adatott először az itteni kir. udvari operaszínházban, mely a mellett, hogy egyike a legszebb színházaknak, méltán a legjobbak hirében is áll Kitünő zenekar, jeles énekesek s mindenek fölött értelmes karmesterek. tehetséges, finom műveltségű zenészek, kik — amint ezuttal is meggyőződünk. nem vélik hivatásukat az által betöltöttnek, ha a chablon-szerű próbákat vezetik s esténkint ledolgozzák pálczájokkal az illető programmot. hanem feladatuknak ismerik az időnkint feltűnő talentumokat — bármily nemzetiséghez, bármelyik irányhoz tartozzanak azok. felismerni, s ez által örök hálára kötelezik a fiatal művészt éppen úgy, mint őszinte elismerését vivják ki a műértő közönségnek.

Dr. Wüllner karmester, a drezdai királyi zeneconservatorium nagyjérdemű tanára volt az, ki Mihalovich dalművében felfedezte az isteni szikrát, és jóllehet az igazgatóság oly megjegyzéssel adta ki neki „Hagbarth és Signe“ vezérkönyvét bírálat végett, hogy bármit mondjon is róla, az opera nem fog előadatni (ami sok tekintetben igen jellemző és tanulságos!) Wüllner oly melegen és oly meggyöző szakértelemmel ajánlá az akkor még előtte egészen ismeretlen szerző művét elfogadásra, hogy még az intendansi előítélet is hajótörést szenvedett és a dalmű, rendkívüli gonddal betanítva, rendkívüli izléssel kiállítva és odaadó kedvvel előadva, fényes, figyelmes hallgatóság előtt csakugyan színrekerült s ami több, nagy hatást keltett. Itteni zenészek állítása szerint még soha sem történt Drezdában, hogy első mű előadásánál oly meleg tapsokat aratott, és háromszori hívásban részesült volna az opera-író, mint a hogy tegnap este történt. A német természetben fekvő higgadságot Drezdában talán hatványozza a felhalmozott műkincsek halmaza, és a műértő — legyen az festő vagy zenész, ki Raphael, Correggio Tizián Rembrandt sat. remekeivel oly otthonos, mindennapi érintkezésben áll, mint a szép szász főváros lakói, aki e mellett bővében van oly classikus zene élvezetnek, a minőket első rangú színháza, vagy

Bülow : Beethoven-estéi a meiningeni remek zenekarral sat. nyújtani képesek, joggal válogatja meg emberét, akit tapsaival kítüntetni érdemes.

Mihalovich teljes mértékben részesült ezen elismerésben. És méltán, mert daczára annak hogy Wagner Richard követője, kinek hangszerelési titkaiba komoly tanulmánynyal hatolt be, ellesve annak minden hatását azért eszmékben — már ezen első dalműve is oly önállóságot, hangulatban oly drámai mélységet tartalmaz, melyek előtt az itt-ott felmerülő Tristan és Izolde-reminiscentiák elenyésznek. És ha költői rajongása, csapongó szenvedélye oly hullámzásba hozta soly tömör összhangosításra készítette zenekarát, mely itt-ott vágyat ébreszt bennünk több nyugpont és átlátszóbb hangszervegyület után, ne feledjük, hogy Hagbarth és Signe már tiz évvel ezelőtt készen volt, midőn a tehetséges zeneköltőt oly ifju hév ragadta ideálja — a nagy zenereformátor felé, melyet mérsékelni, tisztázni csak a hosszabb gyakorlat, a tapasztalás és vele járó higgadtság vannak hivatva. És vajon volt-e ez ideig alkalma Mihalovichnak operáját hallhatni? Nem minden célzás és neheztelés nélkül hazai viszonyainkra — mondhatjuk, hogy nem volt! De ime, a röögös pálya meg van törve, még pedig oly módon, hogy bármelyik színház emelt fővel indulhat meg rajta. Szeretjük hinni, hogy a magyar nemzeti színházat az elsők között találандjuk, mert hiszen hazai tehetségről van szó, kit immár a szigorú és illetékes külföldi kritika a „valódi komoly művész“ keresztvívével illetett.

Az opera főszerepei Malten kisasszony (Signe,) Prochaszka asszony (Bera) és Gudenus tenorista (Hagbarth) avatott kezei közül ugy érzelemteljes, üde előadás mint művészi drámai játék tekintetében magasan kiemelkedtek s ugy e jeles személyesítők, mint a mellékszereplők s a korrekt, bár számszerűleg kissé gyenge karok hathatósan működtek közre a gyönyörű jelenetezéssel és díszes jelmezekkel, hogy a nemesen hangulatos zene teljes érvényre jusson.

Dr. Stern drezdai tanár, Oelenschläger drámája nyománd olgozta ki „Hagbarth és Signe“ szövegét. Az ifju király Hagbarth fegyvereseivel Seelandba evez, hol Bera királyné uralkodik, és harcra szólítja a királyné dán népét, régi hagyományos szokás szerint. Bera szenvedélyes gyűlölettel fogadja el a kihívást és fiait Alfot és Algert küldi megvíni a merész jövevénynyel Hagbarth e közben megpillantja a bájós királyleányt Signét, szíve egyszerre szerelemre gyulad, melyet Signe hévvel viszonz. A normann királyfi első szerelmének benyomása alatt lemondani kész harcias szándékáról, de a bösz királyné és fiai viadalt követelnek életre, halálra. A hősök tehát hajóra szállnak és Signe forró imát rebeg szeretett testvérei életéért, de egyszersmind ellenségük épségéért is. Ezzel végződik az első felvonás. A második, mely kidolgozás és mély érzelem dolgában egyaránt kiemelkedik a többiek közül, megragadó képét nyújtja Signe lelki küzdelmeinek, midőn a holdvilágos tengerparton aggódva, kétkedve várja a párbaj eredményét, midőn a távolban felzendülő gyászzene hangjainál Alfot, ifju testvérét Hagbarth által megölve, ravatalon hozzák, és feljajduló fájdalom, majd ismét szerelme a gyilkos iránt harcolnak keblében. Bera százszoros bosszút forral megölt fiáért, és Alger tanácsára, ki a tusa után béket fogadott Hagbarthnak, esküt tesz ugyan, hogy két napig kimélni fogja a normannokat, de az eskü csak színleges, s mialatt a normann ha-

jót előre kifőzött terv szerint felgyújtja, hogy a király ne menekülhesen, ez utóbbit börtönbe vetteti, Signét pedig, kiben szerelme erősebb, mint minden más érzelm, megátkozza. A harmadik felvonás szerelmi jelenete Hagbarth és Signe között, és az utolsó jelenet, midőn a fogoly király sorsát megosztani jó Signe s mialatt az égő hajón partra evezett normannok elkeseredetten vínak királyukért, a királyleány, kedvese biztos halálának sejtelmével szívébe döfi Hagbarth kardját, ez pedig ugyanazon karddal végzi ki magát s egymást átölelve boldogan mulnak ki a győztesen, de későn érkező normann harcosok szemeláttára, zeneileg rendkívüli hatással fejezi be az operát mely — örömmel ismételjük — a leghatározottabb elismerésben részesült, a mit csak jó izlésű színházi közönség adhat.

—gh.*)

„A szélháziak.“

Rákosi Jenőtől e címen adatott egy új bohózat, vagy mint szerző nevezi „énekes és táncos bohóság“ e hó 10-én a népszínházban. Az új darab igen tetszett és azóta telt házakat csinált folyvást. E darabbal és az előadásához szükséges jeles összjátékkal nyitotta meg a népszínház azon vaudeville előadásai sorát, melyek egy valódi „népszínház“ műsorának tényleges részét kell, hogy képezzék.

A „Szelháziak“, mint címe is mutatja, jellembohózat, mely nem annyira a helyzetek komikumában keresi hatását. Szerző ez elnevezés alatt azt a könnyűvérű fiatal népséget akarja értetni, mely meggondolatlanul, a szándékosság legparányibb árnyalata nélkül tesz bolondokat, s e tényeinek következménye őt visszás és komikus helyzetekbe sodorja. Elemei e bohózatnak: egy fiatal, kalandvágó jogászka egy nevelőintézetbeli romantikus bohó lányka, primadonnának készülő fiatal uzsorásné, különböző udvarlókát igen szívesen elfogadó de öregecske divatárusnő, egy siket, pipogya rézöntő egy korlátolt értelmű de korlátlan hiúságú vén nevelő intézet tulajdonosnő, franciául oktató tót diák stb., mely elemeknek egymással kombinálása csakis bohózatot hozhat létre.

Még az apróbb mellékalakok is (a növeldei 13 éves lányka, ki máris folyton a szerelemre gondol és idősebbnek vallja magát, hogy nagy lány-számba menjen, a Bethlenné vált Bettelheim uzsorás, a vidám varróleányok és a regényes hajlamú növeldei növendékek tömege) mind azon derült elemhez tartoznak, melyek egy egészséges bohózat staffageát alkotni vannak hivatva. S az egészséges vér, melynek a jó bohózatban kell pezsegnie, el nem tagadható e műtől, melynek ha irodalmi értéke nem is nagy de eredetisége és színvonal becsé eltagadhatlan.

A francia vaudeville genrenak magyarra átültetése ez, ép annyi szerencsével, mint ahogy e téren Szigligeti kedvezményezett „Liliomfi“-jával. Rákosi a komikai hatás eszközeit egy ujjal szaporitá e darabjában: az al-

*) A szives olvasó bizonyára felismeri, hogy ez igénytelen jegy alatt zeneköreink egyik nagytekintélyű alakja rejlik. Örömmel üdvözljük őt lapunk hasábjain s reméljük hogy még gyakrabban örvendeztet meg bennünket szakavatott dolgozataival.

kalomszerűség ügyes felhasználásával, mely „Liliomfi“-ból teljesen hiányzik. Ez elemnek, mely gyujtólag hat, természetesen azon hátránya is meg van, hogy időről időre elkopik, de természetesen mindegyre felfríszíthető s a darab érdekében nemhogy veszítene, de nyer. Ma Irányi Dániel operettek elleni menydörgése, a Krisztus-kép, Skobelev és mások járnak, a jövő évre, ha a mostani előadási turnus után a darabot egy ideig pihenteti az igazgató, más fölhasználható tárgyakat talál elő a mindennapi élet.

Rákosi nagy szinpadi rutinját ösmerve, gyanítható, hogy a dalok és táncok is àpropos alkalmaztattak bohózatába. A zene emellett friss, ügyes quodlibet. Magyar népdal és „olasz saláta“, kömlőkerti zengemény és csinos keringő képezik elemeit, Erkel Elek ismert ügyes keze által összeszerkesztve és hangszerelve. Az előadás mint említettük kitűnő: Pálmay Ilka asszony kiváló művészi alakító képessége. Hegyi és Komáromy kisasszonyok az énekes szerepekben, Rákosi Szidi és Csatai Zsófi úrhölgyek humoros játéka, Tihanyi, Solymosy, Horváth urak ügyessége a bohózatot nagy diadalra segíték.

A philharmonikusok második hangversenye.

A honát messze túlszárnyaló művészi név, mely a műsor díszét képezé, már előre is a legszebb sikert biztosítá, hazánkban a legmagasb igényeket e g y e d ü l kielégítő hangversenyek — ez idényben — másodikának. Grützmacher Frigyes, ki nemcsak az előadó művészet terén gyűjtött babérokot, de mint tanár is páratlan érdemeket szerzett s nem egy elismert művészt sorolhat tanítványai közé, mindent egyesítő művészi képzettségével bámulatra ragadta közönségét. A minden keresett hatástól ment virtouzítás, lágy, édes hang, hihetetlen ujj-képzettség, soha nem ingadozó tisztaság, melylyel a legmagasb hegedűfutamokat érvényre emeli, oly egyszerűség s mesterkéletlenségökben fel sem tűnő) előnyeiket képezik játéknak, hogy bátran helyezhetjük őt a jelenleg élő gordonka művészek legkitűnőbbjei fölé. Raff J. zenekar kísérettel előadott hangversenye, melyet Grützmacher mint neki ajánlott művet, úgy hisszük, csak kegyeletből választott előadásra (igen középszerű értékű mű, mely a legcsekélyebb érdekekkel sem bír, bár alkalmat nyújt az előadónak művészetét teljes különféleségében bemutatni) igen meleg fogadtatá-ban részesült, mi a versenymű gyöngye voltánál fogva annyival inkább a művész kitűnő előadásának számítható be.

A zongorakiséret mellett előadott apróbb műdarabokban még több alkalmunk nyílt Grützmachernek a legapróbb részletekig képzett virtuoizitását bámulhatni, mely bámulat Weber Perpetuum mobile-je átíratában érte el tetőpontját, hol a művész gyorsaságban hegedű vagy zongorával kel versenyre, melyek pedig hasonlíthatlanul mozgékonyabb hangszerek. A művész minden előadását követő legőszintébb elismerés viharos tapsokban nyilvánult, melyek őt még egy negyedik apróság ráadására készítették. Miután ritka művészetét s szerénységét, mely által magát közönségünk előtt hosszú időre feledhetlenné tevő, némileg máltányoltuk, a műsor többi számára térünk át.

A Wagner Siegfried-jéből hangverseny-előadásra alkalmazott „Waldweben“ (Erdőzsongás) szerzőjének egyik lehangulatteljesebb alkotása. Nem tudjuk a természet kitünő festését, a madárfütytyők bámulatos idealizálását, a hangszerelést, a harmoniák kezelését bámuljuk e vagy azon rendkívüli találékonyságot s teremtő erőt, melyet Wagner e művében mint sok másban, de nem mindenben tanusít.

A hangversenyre való alkalmazást különben kifogásoljuk, mert e dalműrészlet mint programzene a szó teljes értelmében, csak mint olyan jogosult valóban s így a scenikai melléksegédeszközök: az illető jelenet, színpad, dekorációk, szereplők nélkül hiányos s nem eshetik helyes megítélhetés alá; mint e kellékek illusztrációja, mint hangulatot ébresztő s e hangulatban elandalító dalműrészlet páratlan; azonkívül nem találjuk helyesnek e kivonatban, hogy a Siegfried, Feuerzauber stb. motivumokat is bele szövék, mivel ezek, mint az erdei hangulaton kívül esők csupán az egész dalmű ismerői előtt érthetők meg. Mindemellett az „Erdőzsongás“, melyet kitünő zenekarunk teljes bravourral adott elő, s általános kívánatra néhány Wagnerellenes piszszegő dacára megismételt, élénk tetzésben részesült.

Beethoven 4-ik. B-dur Symphoniája, melyben a legbámulatra méltóbban váltakoznak ama zenei képek, melyek festésére csak Beethoven volt képes: kicsapongó kedv, pásztori üdeség, rendkívül édes és szelid dallam, majd egy darab dráma, majd humor, sőt gúny.

Az estét befejező Symphonia méltó társaul szegődött a megnyitó, örökbecsű nagy Leonora nyitány, mely a szokott mély benyomást tevé.

Sz - s.

Hangversenyek.

I.

A magyar zeneművelő szövetkezet tetszhalottságából feltámadt életjelt adva e hó 10-én tartott hangversenye által A programmláttára megvalljuk, egy kis szelid borzongás fogott el, midőn Abrányi Kornél „Örült zenész“-ére esett tekintetünk. A hangversenynek azonban komoly számai is voltak, mint Allaga Géza „Szerenád“-ja, mely kompozícióban bizonyos egyöntetűséget és Intermezzójában természetes folyású melodikát árult el. A cimbalom sajtóságos színezetét kölcsönzött itt-ott a műnek, bár nem mondhatjuk, hogy e hatásokból többet nem vártunk volna alkalmazva.

Igen derék, jóra való munka Székely Imre vonós négyese, melyet a program elején szerettünk volna hallani. A műben a magyaros motívumok kellő tapintatossággal vannak alkalmazva. Nagy dicséretére válik, hogy a magyar keretből sehol sem esik ki.

Sipos ur „Apotheozisá“-ban azonban semmi magyarosat sem tudunk fölfödözni. A halotti induló egészen „kozropolitikus“ színezetű s az egész darabban inkább olaszos fordulatokat találtunk.

Zimay „eredeti ábrándja“ nézetünk szerint ugyanazon hibában szenved, mint előde, t. i. nagyon meg van spékelve Thalberg és Herz idejére emlékeztető cadenciákkal.

Az egylet véleményünk szerint úgy lehetne üdvös hatással a hazai zeneszerzésre, ha főtörekvését abba helyezné, hogy zeneszerzőinktől stylus különböztetés nélkül minden k o m o l y művet előadásra juttatna, hogy egyáltalában a k o m o l y irány pártoltassék. A többi mellékkörülményről Hamlettel szólhatunk: „The rest is silence.“

II.

(V.) H e r m a n Erzsike, egy hat éves lányka mutatta be első hegedü kísérleteit e hó 8-án csekély számu, válogatott közönség előtt mint hangversenyző „művésző.“ Véleményünk szerint a „csodagyermek“ ily szerű nyilvános mutatványának csak akkor van értelme ha azok abszolút becsü művészi mutatványt nyujthatnak hallgatóságuknak s a művészi tökély oly fokán állanak rendkívüli tehetségük következtében, hogy azzal serdületlen korukat feledtetik. Herman Erzsikénél, fájdalom! ez eset nem áll, ő hegedült és pedig úgy, amint hat éves gyermekek hegenülni szoktak, csinos megjelenése és ügyessége által jó akaratú tapsokat nyerve közönsége részéről. Mindenki azt gondolta magában, hogy „hát biz ez szép egy hat éves gyermektől.“ Csakhogy az ily mutatványokat nem szabad „hangverseny“ czimen árulni és oly belépti díjakat szedni, minőket Bülow, Heymann vagy Sarasate hangversenyein vesznek. Pedig ez esetben mindkét hiba elkövetetett

Zenei ujdonságok szemléje.

Wetzler Manónál Bécsben, megjelent és a „Harmonia“ zeneműkereskedésében kapható:

„Sonate für das Pianoforte von Eduard H o r n.“ op. 14. (Ára frt 2.10) Egy három részből álló, érdekes zenemű fekszik előttünk, mely ugyan formára és kidolgozásra nézve nem igen felel meg címének, de ügyes, néha a lehetőség legvégsőbb határait érintő combinatiói folytán tanulmányozásra dús mezőt nyit — zenebuvároknak. Hogy ezek mellett érzékünk nincs kielégítve hogy az egyes tételek után se a szerző hangulatával, sem pedig a reánk gyakorolt benyomással nem jöhettünk tisztába; avval szerző mitsem törődik. Ez pedig fődolog egy szonatánál, hol az egyes részek összefüggésben állnak ugyan, de mindenike valamely más kedélyhangulatot fejez ki.

Horn e műve első részében Mendelssohnnal indul kí, a mennyiben a théma határozottan egy „s z ö v e g n é l k ü l i d a l r a“ vall, de csakhamar annyira belebonyolódik a keresetnél keresettebb kiszámításokba, annyira belemerül a szokatlan feloldásokba és váratlan fordulatokba hogy szegény Mendelssohn bizonyára lemondana minden s z e r z ő i igényről, sőt maga Horn is jónak látja visszatérni a világosságra. De ez épen oly nehezére esik neki, mint a tengerésznek, a ki még a száraz földön is megtartja lebegő lépéseit.

Ez egész tételben nem találunk egyetlen egy napsugárt egyetlen egy nyugvó pntot, és ha elég lelkiismeretesen figyelemmel végig haladtunk, szintén jól esik, hogy ott ismétlődő jel nincsen. Már pedig: a mely könyv nem érdemli meg, hogy azt kétszer olvassuk stb. — — így vagyunk a zeneművekkal is.

A második tétel eredeti motivuma komoly egyszerű. Több benső-

séggel is van átdolgozva és azért szívhez szóló. Trioja azonban legkevésbé sikerült részlete az egésznek.

A harmadik tétel nemes alapgondolata nem soká marad érintetlenül a keresettségétől mely a $\frac{6}{4}$ -es részlet harcias jellemét majdnem tönkre teszi de annál inkább helyén van a reá következő moderatoban, hol egy helyesen és érdekesen átdolgozott fuga fényesen bizonyítja szerző ritka tehetségét és ellenpontozati komoly sikeres tanulmányozását. És ez az, a mi a legszigorúbb bírálót is képes kibékíteni, és ez az, a mi kibékíté Mendelssohn szellemét is, ki végül ismét megjelenik szelíd mosolyával, bátorítva a művészt: haladjon tovább is az eddig járt utakon, melyek elébb-utóbb mégis csak az örökké szép és igaz természethez vezetnek.

E. J.

T. olvasóinkhoz!

Következő, 10-ik számunkkal küldjük szét az ideai második zeneműléklet ünkét. Miután azon számmal a negyedév bezárul, tisztelettel kérjük mindazon t. előfizetőinket, kiknek ezzel január—márciusi negyedévi előfizetésük lejár, hogy azt mielőbb megújítani sziveskedjenek. Lapunk negyedévi előfizetési ára 1 frt 50 kr., félévi 3 frt., egész évi 6 frt., s az előfizetési pénzek az alulírott kiadóhivatalba küldendők.

A „Harmonia“ kiadóhivatala,
(Váci-utca 3. sz.)

ZENE.

* Hazafias emlékünnepelely. Az eperjesi ev. kerületi collegium mind a négy intézetének (jog-, hittanszaki, gymnásiumi tanít képezdei) ifjúsága 1848. márc. 15-ének emlékére — mint levelezőnk írja — hazafias emlékünnepelelyt tartott. Az ünnepelely d. e. 11 órakor a coll. nagy termében vette kezdetét, s a következő sorrendben folyt le: 1) A collegiumi dalárda énekelte a szózatot Chotvács Pál vezetésével. 2) Prihoda Etele joghallgató megnyitó beszéde; 3) Kósa Barna szavalta: „Március 15.“ című költeményét, nagy hatással, mely után 4) Mayer Endre a kalmi beszéde következett. 5) Tahy Dezső szavalta Tóth Kálmánnak „Kik voltak a honvédek“ című költeményét. 6) Néma Ede előadja Kósa Barna „Dessewffy Aristid emléke“ című beszédét. 7) Nemes Károly szavalta a „Hontatlanok imáját“ Ney Ferencről. 8) Befejezésül énekelte a coll. dalárda Kölesey „Hymnusát.“ Az ünnepelely fényesen sikerült s nagyszámú kö-

zönség, mely a collegium nagy termét zsúfolásig megtöltötte 12 óra után távozott. — Este nagy fáklyásmenet tartatott.

* Halmay Kázmér II. éves bölesész, kitől már sikerült táncz zenemű jelent meg, f. hó 15-én szívzélhűdésben meghalt. A 19 éves ifju hirtelen halála annyival inkább szomorító, mivel az eddigi szerzeményeiben a tehetség kétségtelen jeleit adta. Az ideai „Jogász Csárdás“, „Gyógyszerész Csárdás“ — Halmay szerzeményei s friss eredetiségükkel nagy tetszést arattak. Halmay Jászberényben született, hol atyja járási szolgabíró; gymnasialis tanulmányainak befejezésével Budapestre jött, s a bölesészeti tanfolyamra beiratkozott. A zene iránt rajongott s bár csak naturalista volt, mégis nagy szorgalommal iparkodott rendszeres zeneismeretekre szert tenni. Fővágya az volt, hogy valami népszínműhöz zenét és dalokat irhasson. Ezen óhaja teljesült volna nemskára, ha a halál kegyetlenül végét nem sza-

kitja reményteli életének. Vidor Pál a népszínház derék énekese előadásra kerülő „Vörös Sipka“ ezimű népszimű zenéjének megírását Halmayra bizta, a ki rögtön nagy buzgalommal hozzá is látott a munkához. Egy pár dal el is készült már s azokat társulatunk igazgatójának megmutatta, tőle kérvén tanácsot, vajjon ez vagy amaz fog-e tetszeni, — lesz-e maradandó sikere? Őszintén sajnáljuk a derék ifju elhunytát.

* Nagy zenei ünnepélyt rendeznek Rómában april 12-én Metastasio hírneves költő és zenész halálának százados évfordulóján. Az előadandó zemenéművek sorát az ünnepelt munkáin kívül Leo, Paisiello, Pergolese, Piccini és Duranta műveiből állítják össze, melyek partitúráit a nápolyi konzervatórium meg is küldötte már a római tanárokból álló albizottságnak.

* Jankó Pál fiatal magyar zongoraművész, ki a bécsi zenekonzervatórium zárvizsgálatánál nagy feltűnést keltett, s egyhangulag megkapta az első jutalmat, e hó vége felé Bécsben a „Vörös kereszt“ javára hangversenyt fog rendezni.

* Két kiváló hegedűművész nő szerepel jelenleg Normann-Neruda asszonyon kívül a zenészvilágban. Egyikük Lobach Babette k. a., ki nemrég Berlinben aratott nagy sikert a VI-ik bérleti hangversenyen Mendelssohn hegedű-versenyének s Vieuxtemps, Balladaja és Polonaisének előadásával. A másik Eiszler Marianne k. a. bécsi születésű fiatal művész, ki jelenleg Párisban van, és Broussset népszerű hangversenyei egyikén szándékozik magát bemutatni. Hogy Normann-Neruda asszonyról is megemlékezzünk, ő jelenleg Angliában hangversenyez, s a többek közt Edinburghban és Manchesterben játszott nagy hatással Vieuxtemps hátrahagyott és neki ajánlott VI-ik hegedűversenyét.

* Menter Zsófia asszony roppant hatással jár jelenleg Moszkvában. Koppenhágából ment oda, hol játékaival hasonlólag elragadta hallgatóit. A dán királyné sajátkezűleg írt levélben ajánlotta őt a cárné figyelmébe.

* Bartay Edét az országos daláregyesület nagyjérdemű elnökét, a debreceni dal- és zene-egyet dísztagjává választván, a díszokmány megküldése mellé egyuttal meleg hangu levél kíséretében a

dalegyelet működő tagjainak díszes kiállítási csoport fényképét mellékeltek.

* Az „Atala“ geniális szerzőjére, Schauer Ferencze hívja fel lapjában Vadnai Károly Trefort miniszter figyelmét, mivel a jövő hóban a nemzeti színháztól, hol tovább is csak kis dobos maradhatna, megválnak s nines is többé ez évre művészeti ösztöndíj számára. Vadnai sürgeti, hogy róla gondoskodjanak. „Abban bizonyosak vagyunk, — írja — hogy az az ifju, ki a zene tudományának és költésének oly mértékével bír már huszonnégy éves korában, mint az „Atala“ szerzője, mihelyt tullép a haza határain, érvényesíteni tudja magát, (hisz legujabban Oroszországba hívják, hangversenyeket rendező karmesternek); de a mi érdekünk az, hogy magyarnak, magunkénak tartsuk meg, ő maga is az akarván maradni leginkább. Mivé nő, azt nem tudhatjuk; de ha elveszítjük sokat ígéro tehetségét, azért csak a magunk mulasztását fogjuk hibáztathatni.“

* Hangverseny. A Zirez-Cziszterczi-Rend bajai kath. főgymnasiunna segélyző-egyletének javára 1882. évi márcz. hó 25-ik napján Baján, az „Arany-Bárány“ termében tartandó Hangverseny sorrendje. I. szakasz: I. Rákóczy-I. induló; nyolc kézre átirta Liszt Ferenc. Előadják: Horváth Irma, Ivánovics Anna, Lemberger Ráchel és Sárkány Ilona k. a. II. Prolog Irta: Dr. Platz Bonifác ur. III. Erdei kis virág, Fischertől; előadja: a főgymnasiunmi énekkar. IV. Változatok. Beriotól; előadja hegedün: Matuschek Antal ur. V. Keringő dal Behrtől; énekl: Lemberger Rachel k. a. II. szakasz: I. Hungaria, Symphonia Liszt Ferencztől; előadják két zongorán Lemberger Ráchel k. a. és Bene Gyula ur. II. Egyveleg magyar népdalokból; előadja: a főgymnasiunmi énekkar III. XII. Magyar Rhapsódia, Liszt Ferencztől; előadja zongorán: Ivánovics Anna k. a. IV. Kettős Meyerbeer „Afrikai nő“ ezimű dalművéből; zongorára és harmoniumra a kalmazták: Ketterer és Durand. Előadják: Sárkány Ilona k. a. és Fölker Gusztáv ur. V. Orpheum, induló, vegyeskar zongora kísérettel; nyolcz kézre Előadják: Gschöser Mariska, Sárkány Margit k. a. és Ivánovics Sándor VI., Pilinszky Ferencz V. oszt. tanulók; énekl a főgymnasiunmi énekkar.

A szinfalak világából.

§ Musset Alfréd hátrahagyott, háromfelvonásos vígjátéka: „Barberine“ a Theatre Françaisban közepszerű sikert aratott, mit bizarr meséjének lehet tulajdonítani. A főérdeklődés voltaképen nem is a darabot magát, de annak egyik főszereplőjét illetve Párisban, hol „Kalekairi rabszolganó“ személyesítője Feighine kisasszony már egy idő óta nagy érdeklődést és várakozást keltett. Ez orosz származású szép szőke, kissé vad és külön fiatal hölgy egész kis Sarah Bernhardt, kevesebb genialitással, még több hőborttal. Dél-országra, előkelő családból születve, rendkívül szabadelvű nevelésben részesült. Főleg testi ereje kiművelésére fordítottak főgondot, s így belőle kitűnő lovagnő lett, ki farkasokra és medvékre vadászik, kitűnően úszik még, — de azonkívül festéssel és költéssel is foglalkozik. Legújában, midőn az 1878-iki világkiállításon Párisban volt, a színészethez kapott kedvet. A brüsseli konzervatóriumban végezte el tehát tanulmányait, és Párisban csakhamar szerzett neki pártfogókat — szépsége. A boulevard-sajtó hetek óta nagy érdeklődést tanúsított iránta, körülményesen méltatták, mily kurtakocsmákban ebédel, minő cigarettákat szí, s két párt keletkezett a bizarr szépség mellett és ellene. A Dumas párt volt az, mely benne „üditő őseréjű tatár elemet“ fedezvén föl, sürgette föléptetését míg mások megszenteltelenítve látták egy idegen fölépte által a nemzeti művészetet. A hare alatt Perrin úr, a Theatre Français igazgatója és a szép orosz hölgy között is tört ki egy kis hare, melyre a szép hölgy párba hívást küldött Perrin úrnak. Az igazgató azonban kissé filiszter nézetekkel bírván, nem volt hajlandó Feighine kisasszonynak lovagias elégtételt adni. Az orosz hölgy kitombolván magát, a béke ismét helyreállott és Musset „Barberine“-je volt épen alkalmas Feighine kisasszony föléptetésére. A nagy várakozást el lehet képzelni. Amint Feighine kisasszony a kaukazi rabszolganó

festői öltözetében megjelent, szépsége általános meglepetést idézett elő. Idegen akcentusa azonban csakhamar megbotránkozottatta a kényes francia füleket, s így első fölépte után az lón a határozat, hogy addig tartózkodjék újabb kísérletektől, amíg lágyabbá nem képződik a francia nyelv iránt most még igen kemény és nyers organuma.

§ Wiltnét több vidéki tekintélyes színigazgató, nevezetesen a nagyvárad is meghívta vendégszereplésre. Wiltné azonban a meghívást nem fogadta el miután a nemzeti színházban is el van foglalva és magát „tüleröltetni“ nem akarja.

§ A népszínműi pályázat győztese a „Milinári“ c. népszínművel Almási Tihamér kitűnő színműrónk. Az új darab e hó 31-én kerül színre, zenéjét Szabados Károly szerkeszti és írja, s az zongorakivonatban a „Harmonia“ társulat által adatik ki. A díszlettel kiemelt „Kivándorlók“ című népszínmű Szabolcsi és Karcag, debreceni hírlapírók munkája.

§ Saint Saëns új dalműve „Sánson és Delilah“ a hamburgi városi színházban e hó 13-án került először színre. Mint levelezőnk írja, a színház történetében nem fordult még elő ily eset, hogy egy premiére ily mesés sikert aratott volna. A közönség a leglelkesebb hangulatban számtalanszor hívta ki a jelenvolt szerzőt, kinek megjelenésekor a zenekar tust húzott, s azonkívül is a lehető legnagyobb érdeklődéssel kísérte az előadást. A francia szerző büszke lehet e diadalára, melyet Németország szívében aratott.

§ Goldmerek „Sába király nője“ a szó legteljesebb értelmében megbódította Róma színházi közönségét. Körülbelül ez is a legpáratlanabb sikerek közé számítható, hogy az előadás alatt harminczháromszor hívták ki a szerzőt. Ez többet mond bármily magasztalásnál.

Képzőművészetek.

* * * A képzőművészet fejlődéséről tartott e hó 15-én Henszlmán Imre felolvasást az iparos körben. Három fokát különbözteti meg e fejlődésnek. Első az építészet, ebből fejlődik ki a szobrászat s végül e kettőből a fes-

tészet. Henszlmán ugyanily analog fejlődési fokokat különböztet meg a költészetnél és a zenénél is. És pedig a költészetnél az első fok az epika, ebből a lyrika és e kettőből fejlődik ki a dramatika. A zenénél a rythmus a fejlődés első

foka, utána következik a melodia, és e kettőből lesz a harmonia. Aztán párhuzamot von az antik és modern művészetek között, s végeredményként kihozza, hogy bármily nagy volt az antik művészet, a modern felülmulta s tökéletesebb. Ez áll nemcsak a művészeteknél, de a tudomány, műveltség, humanizmus terén is. A derék tudóst élénken megéltjezték az érdekes felolvasás végeztével.

* * Munkácsy Mihály eredeti képeinek csoportosítása és kiállítása terveztetik a vidéki nagyobb városokban. Ez irányban Csatóry József már megtette a szükséges lépéseket s a képek már rendelkezésére állanak. A kiállításra a belügyminiszter engedélyét a vállalkozó Csatóry minden órán várja s az első vidéki Munkácsy-kiállítás Kecskeméten lesz, azután az ország többi nagyobb városaiban.

* * Barabás Miklós, festészeink nagyérdemű Nesztora folyvást lankadatlan hévvel dolgozik s különösen areképmegrendelésekkel el van halmozva. Így közelebb is több areképet fejezett be, legnagyobb részt a közélet kiválóbb férfait örökítvén meg esetével. Azonkívül most dolgozik a „Csorbai tó“ látképén, melyet Mr. Pickersguill rendelt meg nála.

* * Válság a képzőművészeti társulatban. Perlaki Kálmán a társulat igazgatója tudvalevőleg leköszönt ez állásáról s nem is hajlandó elfogadni újra, ha csak egyrészt őt illő tiszteletdíjjal nem kárpótolják idővesztéséért, másrészt pedig hatáskörét nem szélesítik ki. A társulat választmányának egyrésze hajlandó volna Perlaky ur kívánságait betölteni, nem akarván azt koezkáztatni, hogy a fáradhatlan buzgalmu és nagyérdemű igazgató elvesztével a társulat szenvedjen érzékeny kárt. Másik része azonban, tekintetbe vévén a társulat anyagi helyzetét, a tiszteletdíjat súlyosnak véli, tudván, hogy egy-két év alatt az iparmúzeum külön palotát nyervén, a társulat 6000 frt évi díjjal kevesebbre számíthat. — Csodáljuk részünkről, hogy a tiszteletdíj összege e kérdésben

szóba jöhet; azt hisszük, hogy Perlaky ur ügybuzgalmához mérten a tiszteletdíj nem túlságos magas, azt azonban inkább tartanók kívánatosnak, hogy a hatáskör szigorubban körvonaloztassék s az igazgató és a választmány egy része közötti surlódásoknak ezentul eleje vételessék.

* * Máttyás Király képe Rubens től. A pozsonyi „Grenzbote“-nak a következőket írják Antwerpenből: „Az antwerpeni Plantin muzeumban egy Magyarországra nézve rendkívül érdekes kép van, Corvin Máttyás király olajfestésű képe, Rubens Péter Páltól, a Flamand iskola óriásától. A nagy király areképét, ki korában a tudományos világban igen nagy hirnek örvendett a külföldön. Moretus Boldizsár, egy előkelő antwerpeni patricius rendelte meg egyik terme számára. Moretus 1616-ban bízta meg Rubens, hogy fesse meg neki Plátó, Seneca, X. Leó pápa, Kasztíliai Alfonzó és Corvin Máttyás areképét, Rubens a magyar király képét 6 forint és 6 souért festette akkori németalföldi értékben. A király képe fényes ezüstpáncélos, szakálltalan, bajszatlan, fehérhaju alakot ábrázol. Nyilvánvaló, hogy Rubens egy másik kép után festett, s erősen eszményítette a király tüzes szeméit, kiálló nagy orrát s magas homlokát. Méltó feladat lenne a magyar nemzeti múzeumhoz, e művet megszerezni. A fentebb említett muzeumban van egy második érdekes kép is, „Serenissimus Sigismundus Báthori Transylvaniae Princeps“ areképe, aczélmetszetben Egidius Sadelertől. Ez a kép bizonyára Magyarországon is ritka. A múzeum örök Rooses urnak szívésségéből betekintheztem egy 1581-ben nyomtatott könyvbe, mely egy németalföldi követnek Törökországban tett utazását tartalmazza. A könyv bevezető része Magyarországgal foglalkozik, s különösen Pozsonyról tesz említést (. . . quae Hungaris, est ratio, excepta enim urbe Buda, et si vis, Pausonia, vix ulla tota Hungaria paullo splendidiore aedificiis constructam urbem videas.) Mint Rooses ur biztosít, eddig még egy magyar ember sem tett tanulmányokat ezen a maga nemében egyetlen múzeum rendkívül gazdag könyvtárában, bár — mint a fentebbiekből kitétszik — elég érdekes adatokat tartalmaz Magyarországra nézve.

* * Ligeti Antal jelenleg két nagy délszaki tájképen dolgozik. Az egyik: „Kilatás Rhodus szigetéről a kisázsiai partokra“, a másik „Oázis a Szahara sivatagban.“

Szerkesztői posta.

M. Edward Ebner editor London. Take you my hearty thanks for your amiable lines and propositions of mutual corresponding. I, alas! can't promise it, am not so perfect in English; if you can use it in french or german — ? Thousand greetings for your and for the dearest Mrs. E . . .

V. — D r e z d a. Fogadja Nagyságod e helyen is legszívesebb köszönetünket.

Th. Béla — N e w - Y o r k. Rendkívül mélyen hallgatsz. Nem kaptad meg a „Harmonia“ első számait és leveletem? Tán csak akad az új világban is valamire való zenei esemény?

Margittay József tanár urnak. A zeneoktatásról szóló jeles szócikket megkaptuk és köszönjük. Mihelyt ezeken az égető aktualitásokon túl jutottunk, sorát kerítjük.

Erdősi Eugenia k. a. — Berlin. Egész örökkévalóság, amióta nélkülözzük szeretetreméltó sorait. A rezervisták sorában e miatt óriási panique uralkodik.

Dr. Holländer Kunó — Lipese. Ausführlich geantwortet in einem Privatbriefe. Ihr gefl. Bericht für diese Nummer verspätet.

La Hongrie á l'Etranger.

(Redigée par A. Bánfi).

La semaine passée a eu lieu la première représentation des „Székháziak“ (les évaporés) d'Eugène Rákossy, au théâtre populaire. La pièce est du genre des vaudevilles parisienne et c'est pourquoi elle n'a aucune ambition dramatique. C'est une farce extravagante avec des confusions et intrigues bien comiques, parsèmée de couplets très drôles, de potpourris, de belles valses et un peu de cancan.

Quant à la représentation, c'est Mme Pálmay en première ligne, qui mérite tous nos éloges pour l'interprétation charmante du rôle d'un étudiant de droit étourdi. Elle a fait lâcher la bride de son humeur excessive et électrisait tout à fait avec son jeu léger le public qui se conduisait au commencement bien froid vis-à-vis la nouveauté. Melles, Hegyi et Komáromy et MM. Horváth, Tihanyi et Solymosy s'acquitèrent aussi de leur tâche dans une manière fort, louable.

*

Mercredi passé a eu lieu le 2-me concert philharmonique. Le programme bien que composé d'oeuvres déjà bien connues n'a néanmoins rien perdu ni de son intérêt ni de sa réussite.

La symphonie en si bé-mol majeur et la 3-me ouverture de „Léonore“ de Beethoven ont commencé et terminé la soirée, toutes deux excellemment interprétées par l'orchestre sous la direction de M. Alex. Erkel. Le deuxième numéro „Waldesweben“ (un fragment de „Siegfried“.) bien qu'un chef-d'oeuvre sans pareille de la peinture musicale ait produit des opinions différentes dans l'auditoire. Les uns applaudissaient, les autres chuchotaient. Cependant les premiers l'ont emportés et la pièce fut bissée. Grützmacher, l'excellent violoncelliste, qui était en même temps l'hôte de la soirée, a exécuté un concert de Raff, bien qu'une oeuvre faible) avec un brio et une interprétation parfaite. L'incomparable technique que l'artiste a fait briller dans les deux pièces „Gavotte“ de Padre Martini et „le Perpetuum mobile“ de la sonate pour Piano en ut de Weber, ont prouvé, que la réputation colossale que l'artiste a su se faire, est bien méritée, Le public a vivement applaudi et a quitté la salle bien satisfait.

A társulat hirdetése.

ÚJ! ZENEMŰVEK. ÚJ!

Zongora két kézre:

	Á r a
„Tündér Keringő“ „Atala“ dalműből	1 frt — kr.
I. Egyveleg „ „	1 „ 50 „
II. Egyveleg „ „	1 „ 50 „
„Jogász Csárdás“ — Halmay Kázmér	— „ 80 „
„Medikus Csárdás“ — Vasskovits Serédy Izabella	— „ 80 „
„Athléta Csárdás“ — Palotásy Gyula	1 „ — „
„Soh' se halunk meg“ csárdás — Komlódy Gyula	— „ 60 „
„Jogász csárdás“ — Rácz Pál (arcképpel)	1 „ — „
„Gyógyszerész csárdás“ — Halmay Kázmér	— „ 80 „
„Harmónia induló“	— „ 60 „
„Takarodó“ „Névtelen hősök“ — Erkel Ferenc	1 „ — „
„Munkácsy nótája“ — Aggházy Károly	1 „ — „
„Sárosi nóta“ — Aggházy Károly	— „ — „
„Irók és művészek“ (típegő) — Knész Hugó	— „ 80 „
„Zsurnalista Polka“ — Aradi Lajos	— „ 60 „

Zongora négy kézre.

„Magyar vonós négyes“ — Székely Imre	2 frt — kr.
--	-------------

Hegedűre zongora kísérettel.

„Arab dal“ — Hubay Jenő	— frt 75 kr.
„Lengyel dal“ — Hubay Jenő	1 „ 05 „
„Impression du Soir“ — Aggházy K	— „ 60 „

Férfi négyes.

„Harmonia induló“ (partitúra és szóllamok) — H u - ber Károly	— frt 80 kr.
„Hidd meg ha mind e ragyogó szépséged“ (partitúra és szól- lamok) — S i g m o n d Á k o s	1 „ — „
„Takarodó“ „Névtelen hősök“ dalműből — Erkel F e r e n c	1 „ 60 „
V a r t y o g i d a l n o k v e r s e n y. Bohózatos operette férfi négyesre magán szerepekkel. (Partitúra, szóllamok, magán szerepek, zongorakiséret, szövegkönyv. jelmez leírás és előadási jog) — szerző Huber Károly	15 „ — „

Kiadó tulajdonos: a „HARMONIA“ magyar zeneművészek részvénytársulata.

9. szám.

HARMONIA

ZENÉSZETI KÖZLÖNY.

MAGYARORSZÁG ÉS A KÜLFÖLD MŰVÉSZETÉNEK

HETI SZEMLEJE.

SZAKSZERKESZTŐK :

AGGHÁZY KÁROLY ÉS ERNEY JÓZSEF.

FELELŐS SZERKESZTŐ :

KACZIÁNY GEZA.

KIADÓTULAJDONOS :

A „HARMONIA“ MAGYAR ZENEMŰVÉSEK RÉSZVÉNYTÁRSULATA.

BUDAPEST.

NYOMT. IDŐSB POLDINI EDE ÉS TÁRSA

1882.

Egyes szám ára 15 kr.

EMLEK-NAPTÁR.

Március 20-án.

1812. halt meg Dussek J. L. Prágában. Szül. 1761.

1871. halt meg Lumbye Károly, zeneszerző.

Március 21-én.

1685. szül. Bach János Sebestyén † 1750. jul. 30-án.

Március 22-én.

1687. halt meg Lully Ker. János, a francia opera alapítója Párisban. Szül. 1633. Floreenceben.

Március 23-án.

1811. szül. Taubert Vilmos, zongoraművész és zeneszerző Berlinben.

1818. halt meg Isonard Nikoló, olasz operaszerző Maltán Szül. 1775.

1833. szül. Bendel Ferenc, zongoraművész és zeneszerző (Liszt tanítványa) Csehországban. megh 1874. jul. 3. Berlinben.

1834. szül. Reubke Gyula, zeneszerző Quedlinburg mellett Meghalt 1874. jul. 3. (Szintén Liszt tanítványa volt.)

Március 24-én.

1808. szül. Malibran Mária Felicita, híres operaénekesné Párisban (Garcia leánya és tanítványa). Meghalt 1836. sept. 23-án.

Március 25-én. *)

1699. szül. Hasse János, zeneszerző Bergedorfban. Irt nyole operát, egy Requiemet stb. † 1783. dec. 23-án.

Március 26-án.

1827. halt meg Beethoven Lajos Bécsben. Szül. 1770. dec. 16-án Bonnban.

*) Sokan tartják e napot Gluck K. V. születésnapjának (1700-ban). Ujabb, tüzesebb kutatások azonban bebizonyították, hogy Gluck szül. 1714. jul. 2-án.

A kilencedik szám tartalma :

Az idegen elem.

A külföld zenevilága :

1. Páris.

2. London.

Tárca :

A. Mihalovich Ödön dalműve.

B. A Szélháziak.

C. A második philharmonikus hangverseny.

Hangversenyek.

Zenei ujdonságok szemléje.

Olvasóinkhoz !

Zene.

A szinfalak világából.

Képzőművészet.

Szerkesztői posta.

La Hongrie a l'Étranger.

Hirdetés.